

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 2031/23
2.2.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Милице Аксентијевић и Љиљане Милосављевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА (ЈМБГ...), из ..., чији је пуномоћник Симо Лончар, адвокат из Београда, ул. Кнеза Данила бр.49/57, против тужене Јавне медијске установе “Радио – телевизија Србије” (МБ 17644661), са седиштем у Београду, ул. Таковска бр.1, ради заштите од злостављања на раду и накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П1 15/19 од 5.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 2.2.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П1 15/19 од 5.12.2022. године, у ставовима првом, другом, трећем, у делу става четвртог изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности, исплати износ од 300.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 5.12.2022. године, као дана пресуђења, до исплате, као и у ставовима петом, шестом и седмом изреке и у том делу жалбе тужиоца и тужене се **ОДБИЈАЈУ**, као неосноване.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П1 15/19 од 5.12.2022. године, у преосталом делу става четвртог изреке, па се тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности, преко досуђеног износа од 300.000,00 динара до износа од 400.000,00 динара, досуђеног првостепеном пресудом, за износ од још 100.000,00 динара, са законском затезном каматом **ОДБИЈА**, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу осмом изреке пресуде Вишег суда у Београду П1 15/19 од 5.12.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужиоцу, на име накнаде трошкова парничног поступка, исплати износ од 204.800,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа

пресуде.

Свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 15/19 од 5.12.2022. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе учињено поднеском од 18.11.2022. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је код тужене дошло до злостављања на раду у односу на тужиоца, на тај начин што је и након доношења пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, пасивним понашањем ... ББ, тужиоцу онемогућен било какав рад и приступ било каквом садржају везаном за бављењем музиком, онемогућено му је да се оспособи за посао преписивача нота, као и да приступи и борави у радној просторији без присуства и дозволе најмање једног запосленог у Одељењу нототеке и онемогућаван је да на било који начин буде укључен у рад нототеке, чиме је тужилац трајно одстрањен из послова везаних за професионално бављење музиком, нарочито послова везаних за јавно наступање, па је услед изолованости од радне средине у којој се може исказивати сопствени дар код тужиоца створено уверење да се више не може на прави начин бавити инструменталним извођењем било којег музичког жанра због немогућности да свакодневно вежба и наступа ... на ..., те је због таквог свог уверења о немогућности да се одбрани од таквог злостављања и уверења о изгубљеној радној способности у изабраном занимању тужилац, у одбрани од злостављања такве врсте, био принуђен да откаже уговор о раду, те му је престао радни однос код тужене 17.8.2018. године. Ставом другим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражено да се према туженој утврди да је тужилац злостављан на раду код тужене послодавца и то деловањем злостављача ...ВВ и ГГ, ... у саставу Музичке продукције РТС, на тај начин што је после незаконитог распореда на послове ... према тужиоцу створено непријатељско расположење како би се онемогућио било какав повратак тужиоца у ранију средину – ..., тако што би тужиоцу постало немогуће да опстане у радној средини у којој је радио више деценија, а истовремено је онемогућаван да се бави својим изабраним позивом ..., тако што му је онемогућаван било какав рад и приступ било каквом садржају везаном за бављење музиком, што је онемогућаван да се на било који начин оспособи за посао ..., као и онемогућаван да приступи и борави у радној просторији без присуства и дозволе најмање једног запосленог у одељењу ..., онемогућавањем да на било који начин буде укључен у рад у одељења ..., на који начин је тужилац трајно одстрањен из послова везаних за професионално бављење музиком, нарочито везано за јавно наступање, а тужилац је био ... дуже од 25 година, па је након тога код тужиоца створено уверење да се више не може на прави начин бавити ... било којег музичког жанра услед немогућности да свакодневно вежба и наступа као ..., а што је трајало и после главне расправе у предмету П1 309/14 од 13.9.2017. године, као и после правноснажности наведене пресуде 29.3.2018. године, као и после наступања извршности све до дана 17.8.2018. године, па је због таквог уверења о немогућности да се одбрани од таквог злостављања и о изгубљеној радној способности у изабраном занимању тужилац, у одбрани од злостављања такве врсте, био принуђен да откаже уговор о раду, те му је престао радни однос код туженог 17.8.2018. године. Ставом

четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности, исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 5.12.2022. године, као дана пресуђења, до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у преосталом делу којим је тражио да се тужена обавезе да тужиоцу, преко досуђеног износа од 400.000,00 динара, до траженог износа од 5.000.000,00 динара, исплати износ од још 4.600.000,00 динара, на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности, са законском затезном каматом на наведени износ почев од дана пресуђења, до исплате. Ставом шестим изреке, тужба тужиоца против тужене је одбачена у преосталом делу којим је тражено да се према туженом утврди да је тужилац трпео радње злостављања описане у ставовима првом и другом изреке за период од пре доношења пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, јер се у наведеном делу ради о пресуђеној ствари. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован приговор пресуђене ствари, истакнут од стране тужене, у погледу дела захтева којим је тражено да се према туженој утврди да је тужилац трпео радње злостављања описане у ставовима првом и другом изреке у периоду након доношења пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, као и у делу којим је тражена накнада нематеријалне штете. Ставом осмим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 97.300,00 динара.

Против наведене пресуде тужилац и тужена су благовремено изјавили жалбе, тужилац против ставова трећег, петог, шестог и осмог изреке, што произлази из садржине жалбе, а тужена против ставова првог, другог, четвртог, седмог и осмог изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели. Трошкове другостепеног поступка су опредељено тражили.

Испитујући првостепену пресуду, у границама овлашћења прописаних чланом 386. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да су жалбе тужиоца и тужене делимично основане.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане чланом 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка на које се указује жалбама.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, тужилац је као запослени против тужене, као послодавца, водио поступак ради заштите од злостављања на раду, који је окончан правноснажном пресудом Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, којом је, поред осталог, ставом првим изреке, делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је код тужене дошло до злостављања на раду у односу на тужиоца на тај начин што је деловањем ДД после 16.9.2010. године тужиоцу одређено да обавља послове за које тужилац нема никакве услове, нити постоји одговарајући опис послова које треба да ради и што мора да долази на рад знајући да неће имати никакве радне задатке, што је супротно тужиочевој

радној навици и што му ствара уверење да је кажњен, као и што је дана 20.9.2010. године од стране ЂЂ вршен притисак на ...ВВ, како би се тужиоцу ускратила правна помоћ која припада свим члановима тог синдиката. Наведена пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 722/18 од 29.3.2018. године. У образложењу пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, наведено је да је суд утврдио да је тужилац био дугогодишњи стални члан ... и да је био распоређен на радном месту ..., а пре него што су почели проблеми у ..., у формацији ... је одмах иза ВВ. У зависности од потреба ... свирао је ... и био је признати уметник. На састанку одржаном при музичкој продукцији РТС 12.2.2007. године, тужилац је постављен за ...ВВ на заједничку иницијативу руководиоца народних ансамбала уз сагласност уредника Редакције народних ансамбала РТС и директора Музичке продукције РТС и добро је организовао рад ... када ВВ није био на послу. Даном 8.9.2008. године, на основу усменог договора ...ЕЕ и ...ВВ, за ... је изабран ЖЖ, уместо тужиоца. Тужилац се потом више пута писмено обраћао, индивидуално и заједно са другим члановима ..., генералном директору РТС ..., указујући на шиканозно поступање према њему и кршење Закона о раду, као и друге неправилности у раду ... и у понашању ...ВВ и ...ДД, који су тужиоцу били надређени и захтевали су пријем код генералног директора РТС како би га о свему непосредно обавестили, као и преузимање одговарајућих мера према њиховим претпостављенима. Остали чланови ... на челу са ...ВВ су се такође обраћали дописима генералном директору РТС и ...ДД, указујући на радну недисциплину тужиоца као члана ..., изостанке са снимања емисије "...", грубе констатације тужиоца и расправе са уметничким руководиоцем. Конфликт између ВВ и тужиоца је настао у току 2008. године, од момента када је тужилац указао на неправилности у раду ...ВВ и ... под његовим руководством, који конфликт је временом ескалирао. Тужиоцу је 19.5.2010. године уручено упозорење пред отказ уговора о раду у коме је наведено да је неоправдано изостао са посла 4.4, 11.4, 18.4. и 25.4.2010. године, као и да је ометао једног или више запослених у обављању послова приликом снимања емисије, чиме је повредио радну дисциплину и није извршио одлуке, односно налоге непосредног руководиоца. Пре уручења упозорења, против тужиоца није покретан дисциплински поступак, нити је подношена пријава. У мишљењу Удружења гранских синдиката "Независност" је наведено да наводи из упозорења пред отказ уговора о раду нису тачни, да тужилац није изостајао са посла нити је одбијао радне задатке, већ је у оквиру постоперативног опоравка био овлашћен од стране ...ДД да долази само на пробе, а не и на снимања емисије, као и да му је дозвољено да ефективно ради од 9,00 до 13,00 часова. Пресудом Првог основног суда у Београду П1 11621/10 од 27.4.2012. године, која је постала правноснажна 20.8.2012. године, поништено је решење о отказу уговора о раду тужиоцу бр.05339 од 28.5.2010. године и обавезана је тужена да тужиоца врати на послове и радне задатке који одговарају тужиочевој стручној спреми и радном искуству. УГС "Независност" је, такође, у свом мишљењу навео да у таквом поступку тужене према тужиоцу има елементарна директног мобинга, као и да је ДД приликом покретања поступка за отказ уговора о раду констатовала да тужилац не присуствује снимањима емисије јер не сме дуго да седи, али да редовно долази на пробе, што потврђује да се тужилац придржавао њеног усмено датог налога, а наведено је констатовано и у пресуди од 27.4.2012. године. Након отказа уговора о раду, тужилац се обратио Инспекцији рада која је 2.8.2010. године донела решење којим је одложено извршење решења о отказу уговора о раду, а решењем Министарства рада и социјалне политике РС од 8.9.2010. године, жалба тужене је одбијена као неоснована и првостепено решење од 2.8.2010. године је

потврђено. Након враћања тужиоца на посао решењем Инспекције рада 16.9.2010. године, одржан је састанак у канцеларији ДД, ..., на коме је тужилац обавештен да је решењем Инспекције рада враћен на посао, али да су његове колеге из ... изјавиле да не могу да раде са тужиоцем, па је ДД предложила друго радно место за тужиоца – место ..., тужиоцу је дата понуда за закључење анекса уговора о раду и рок од 8 дана за изјашњење, а тужилац је понуду прихватио. У ... су поред тужиоца радили и ГГ и ЗЗ, као стално запослени на тим пословима, али који су, за разлику од тужиоца, имали услове за обављање послова ... Према систематизацији радних места код тужене, постоји само један ..., а у правноснажно окончаном поступку П1 309/14 је утврђено да је тужилац био на том радном месту само да би негде био премештен да ради, да не буде члан ... Тужилац није добијао никаква радна задужења годинама уназад на том радном месту, имао је празан сто на коме није стајао рачунар, није прошао обуку за рад на рачунару, нити је био упознат са програмима за ..., а у извештајима о раду тужилац је указивао на мобинг “празног стола”. Тужиоцу није било дозвољено да од обезбеђења преузме кључ од канцеларије, већ је морао да сачека неког од колега из канцеларије, као и да напусти канцеларију када ГГ и ЗЗ било где иду. Тужилац није могао да добије кључ од обезбеђења по изричитој забрани коју је дала ...ДД, а каснији претпостављени тужиоцу, ББ, није ништа предузео да би тај проблем решио. У поступку П1 309/14 утврђено је да тужиоцу није омогућено да посао на који је решењем послодавца распоређен заиста и обавља. У току трајања тог парничног поступка, секретарица је обавестила тужиоца да може да преузима кључ од обезбеђења, али је тужилац захтевао да такво одобрење добије у писаној форми, што није добио. Тужилац није покретао поступак код послодавца за заштиту од злостављања на раду, али је означеним моберима усмено и писмено указивао на њихово понашање. Дописом од 15.6.2015. године, тужена је обавестила суд да ДД више није запослена у РТС. Између тужиоца и тужене вођен је поступак пред Првим основним судом у Београду П1 796/16, ради поништаја анекса уговора о раду и исплате разлике у зарадама тужиоца, који је окончан пресудом од 10.7.2017. године, којом је усвојен тужбени захтев тужиоца, поништен као незаконит Анекс уговора о раду бр.22-273171 од 28.9.2020. године (којим је тужилац распоређен на радно место ...) и тужена обавезана да тужиоцу исплати разлику између припадајуће и исплаћене зараде, а наведена пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду, па је постала правноснажна, што су странке учиниле неспорним. Тужилац се пре подношења тужбе у овој парници дописом од 15.8.2018. године, насловљеним као “захтев за заштиту права у смислу Закона о забрани злостављања на раду”, обратио туженој ради покушаја мирног решења спора, у коме је навео да “моли да се спроведе поступак у вези са злостављањем на раду које се континуирано врши над њим од маја 2010. године и траје без престанка до данас, што је условило да је морао да откаже уговор о раду ...”, са предлогом да му се у мирном поступку надокнади материјална и нематеријална штета. У периоду од 2004. до 2013. године ...тужене је био ..., у периоду од 2013. до 2015. године ..., а у периоду од 2015. до 2021. године ... је био Након доношења пресуде у предмету Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, у поступању туженог према тужиоцу се ништа није променило, поступање је од 2010.године до 2018. године било идентично, тужилац нико није позивао ни након доношења пресуде којом је утврђено злостављање тужиоца на раду, и даље је остао на истом радном месту, није обављао посао, није позиван на састанке, запослени су га избегавали, тужиоцу нису давани никакви радни задаци и није му било дозвољено да узима кључ од канцеларије, изузев повремено, о чему се водила евиденција, а дана 17.8.2018. године тужиоцу је забрањено да уђе у зграду

тужене како би из канцеларије узео своје личне ствари, након чега му је ствари предала колегиница ГГ. Након што је 2015. године престао радни однос ...ДД, на то радно место је распоређен ББ, али се у односу према тужиоцу ништа није променило, остао је распоређен на исто радно место ..., а дозвољено му је да повремено, сваког трећег дана, узме кључеве од канцеларије, није добио рачунар, није прошао обуку за рад са рачунарским програмима за преписивање нота, а ББ је слао дописе поводом месечних извештаја у којима је указивао на мобинг “празног стола”, као и појединачне дописе у којима је објашњавао да му се не даје никакав посао, да му не дају кључ од канцеларије у којој ради и да и даље мора да чека колеге како би ушао у канцеларију, односно да је напусти када колеге излазе. Тужилац је због таквог односа према њему почео да конзумира алкохол, што је довело до приватних проблема и развода брака, утицало је на његов друштвени живот и на сопствену иницијативу је раскинуо радни однос 17.8.2018. године, јер се у односу према њему ништа није променило ни након доношења правноснажне пресуде којом је утврђено постојање злостављања на раду.

Наведено чињенично стање првостепени суд је утврдио на основу изведених писаних доказа, као и на основу исказа тужиоца саслушаног као парничне странке и исказа сведока ЗЗ и ГГ, чијим исказима је у потпуности поверовао.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац у довољној мери учинио вероватним да је извршено злостављање на раду из члана 6. Закона о спречавању злостављања на раду, те је сходно одредби члана 31. истог закона, терет доказивања да није било понашања које представља злостављање било на послодавцу, туженој, која до закључења главне расправе, изузев уопштеног оспоравања навода и доказа тужиоца, није приложила нити предложила доказе којима би се евентуално утврдиле другачије чињенице – да злостављања тужиоца на раду у периоду након 13.9.2017. године, до 17.8.2018. године, када му је престао радни однос, није било. Стога је применом одредаба чланова 4, 6. и 29. Закона о спречавању злостављања на раду и чланова 10, 11. и 12. Правилника о правилима понашања послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду, тужбени захтев делимично усвојио и утврђено је да је тужилац у наведеном периоду, који је био предмет разматрања, трпео злостављање на раду код тужене на начин који је описан у ставу другом изреке побијане пресуде. У преосталом делу, којим је тражено да се према туженој утврди да је тужилац злостављан на раду код тужене деловањем злостављача ИИ и ГГ, ..., на начин описан у изреци, тужбени захтев је одбијен као неоснован, јер је у периоду од 13.9.2017. године до 17.8.2018. године, ... тужене био ИИ, почев од 2015. године, док су лица која је тужилац у поднеску од 18.11.2022. године означио као мобере (... и ...), односно лица чијим деловањем је тужилац претрпео злостављање, ... вршила у периоду пре 13.9.2017. године, па је њихово поступање могло евентуално бити предмет правноснажно окончаног поступка П1 309/14, а не предмет овог спора. Поред тога, тужилац у исказу, као ни осталим изведеним доказима, није указао ни на једну конкретну радњу коју је евентуално предузео ВВ као одговорно лице тужене, нити је учинио вероватним да је он имао сазнања о дописима које је тужилац упућивао (тужилац није навео ког ... је конкретно обавестио о неправилностима у раду тужене и о свом положају, нити је учинио вероватним да је ВВ ... имао увид у извештај о раду тужиоца у којима је тужилац указивао на мобинг “празног стола”), па није учинио вероватним постојање радњи злостављања, активног или пасивног понашања ВВ, на основу којих би се могло закључити да су се у његовом понашању стекли

елементи злостављања, због чега нема основа да терет доказивања у том делу пређе на тужену. Првостепени суд је оценио и да тужилац није учинио вероватним да је према њему извршено злостављање од стране ГГ, нити је током поступка описао њено понашање које се понављало и које је имало за циљ или је представљало повреду достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета, уз постојање намере злостављања, у којима би се евентуално стекли елементи злостављања на раду у смислу одредбе члана 6. Закона о спречавању злостављања на раду, због чега је одлучио као у ставу трећем изреке побијане пресуде. Како је изведеним доказима утврђено да је тужилац у периоду након 13.9.2017. године трпео злостављање на раду код тужене, првостепени суд је оценио да тужиоцу за претрпљене душевне болове који су последица радње злостављања припада накнада нематеријалне штете на име повреде права личности, у смислу одредаба члана 200. Закона о облигационим односима и члана 30. Закона о забрани злостављања на раду, па је, ставом четвртим изреке побијане пресуде, обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом у смислу члана 277. Закона о облигационим односима, почев од дана пресуђења, па до исплате, сматрајући да је досуђени износ примерен значају повређеног добра и околностима конкретног случаја, док би се досуђивањем накнаде у већем износу поговарало тежњама које нису примерене природи и друштвеној сврси накнаде неимовинске штете, због чега је, ставом петим изреке, преко досуђеног износа до траженог износа од 5.000.000,00 динара, за износ од 4.600.000,00 динара, са законском затезном каматом, тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

Првостепени суд је, ставом шестим изреке побијане пресуде, одбацио тужбу тужиоца у делу захтева за утврђење који се односи на период пре доношења пресуде П1 309/14 од 13.9.2017. године, која је постала правноснажна 28.3.2018. године, јер се ради о спору између истих странака и по истом правном и чињеничном основу као и у овој парници, па је оценио да је приговор пресуђене ствари у том делу основан. У погледу захтева за утврђење да је тужилац претрпео злостављање на раду у периоду након доношења пресуде П1 309/14, првостепени суд је оценио да је приговор пресуђене ствари неоснован, јер се ради о различитом чињеничном основу у односу на чињенице које су разматране у правноснажно окончаном поступку П1 309/14. У погледу захтева за накнаду нематеријалне штете, суд је имао у виду да је пресудом Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, ставом трећим изреке, одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности и професионалног интегритета у износу од 1.000.000,00 динара, са припадајућом каматом, али како је након тога решењем П1 304/14 од 27.12.2017. године утврђено да је у том делу тужба тужиоца повучена, а првостепена пресуда без дејства, то се, у смислу одредбе члана 202. став 3. Закона о парничном поступку, сматра да тужба није била ни поднета, па није било сметњи да тужилац поново истакне захтев за накнаду нематеријалне штете, због чега је оценио да приговор пресуђене ствари у том делу није основан, па је применом одредаба члана 316. став 1. и 2. Закона о парничном поступку је одлучио као у ставовима шестом и седмом изреке.

Првостепени суд је, ставом првим изреке побијане пресуде, дозволио преиначење тужбе извршено поднеском тужиоца од 18.11.2022. године, сматрајући да је целисходно за разрешење спорног односа међу странкама, те имајући у виду да се ради о преиначењу из истог чињеничног и правног основа, а исправка и допуна чињеничних

навода тужбе извршена истим поднеском, не сматра се преиначењем тужбе у смислу члана 200. став 3. истог закона.

Предлог тужиоца за извођење доказа вештачењем вештака специјалисте неуропсихијатрије, првостепени суд је одбио, као сувишан, сматрајући да извођење тог доказа не би утицало на другачију одлуку суда, с обзиром на то да се ради о јединственој, интегралној врсти накнаде за све душевне патње које је тужилац претрпео услед злостављања на раду, о којој суд одлучује слободном оценом на основу одредбе члана 232. Закона о парничном поступку, па би извођење предложеног доказа водило одуговлачењу поступка, супротно обавези из члана 10. истог закона.

По мишљењу другостепеног суда, првостепени суд је у потврђеном делу пресуде потпуно и правилно утврдио чињенично стање и правилно применио материјално право, на чију правилну примену другостепени суд пази по службеној дужности, а за своју одлуку је дао јасне разлоге, које прихвата и другостепени суд.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о спречавању злостављања на раду ("Службени гласник РС", бр.36/10), прописано је да злостављање, у смислу овог закона, јесте свако активно или пасивно понашање према запосленом или групи запослених код послодавца које се понавља, а које за циљ има или представља повреду достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета, здравља, положаја запосленог и које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење, погоршава услове рада или доводи до тога да се запослени изолује или наведе да на сопствену иницијативу раскине радни однос или откаже уговор о раду или други уговор. Ставом 3. истог члана, прописано је да се извршиоцем злостављања сматра послодавац са својством физичког лица или одговорно лице код послодавца са својством правног лица, запослени или група запослених код послодавца, који врши злостављање из става 1. и 2. овог члана.

Према одредби члана 30. Закона о спречавању злостављања на раду, у поступку пред надлежним судом запослени који сматра да је изложен злостављању може да захтева: 1) утврђење да је претрпео злостављање; 2) забрану вршења понашања које представља злостављање, забрану даљег вршења злостављања, односно понашања злостављања; 3) извршење радње ради уклањања последица злостављања; 4) накнаду материјалне и нематеријалне штете, у складу са законом; 5) објављивање пресуде донете поводом тужби из тачке 1. до 4. овог закона. Према одредби члана 31. истог закона, ако је у току поступка тужилац учинио вероватним да је извршено злостављање из члана 6. овог закона, терет доказивања да није било понашања које представља злостављање је на послодавцу.

Имајући у виду цитиране одредбе, у поступку судске заштите поводом злостављања на раду, нужно је разјаснити да ли се у радњама и понашању одговорног лица, односно запосленог код послодавца према запосленима, стичу елементи злостављања на раду у смислу одредаба члана 6. став 1. и 2. Закона о спречавању злостављања на раду, уз обавезу тужиоца као запосленог да те чињенице учини вероватним. У конкретном случају, правилно је становиште првостепеног суда да је тужилац, имајући у виду резултат спроведеног доказног поступка, учинио вероватним да је пасивним понашањем његовог претпостављеног ББ, ..., тужиоцу онемогућен било

какав рад и приступ било каквом садржају везаном за бављење музиком, онемогућено му је да се оспособи за посао ..., као и да приступи и борави у радној преосторији без присуства и дозволе најмање једног запосленог у одељењу ... и онемогућавано му је да на било који начин буде укључен у рад ..., према тужиоцу извршено злостављање на раду из члана 6. став 1. Закона о спречавању злостављања на раду, те да тужена у смислу члана 31. истог закона, није доказала да није било понашања које представља злостављање. Такво понашање другог запосленог према тужиоцу, довело је до нарушавања његовог личног угледа и професионалног интегритета и проузроковало тужиоцу нематеријалну штету у виду претрпљених душевних болова због повреде једног од основних Уставом прокламованих људских права, права на људско достојанство, па је првостепени суд правилном применом одредаба чланова 6, 30. тачка 1, 4. и 5, члана 31. Закона о спречавању злостављања на раду и члана 200. Закона о облигационим односима, усвојио тужбени захтев тужиоца и одлучио као у ставовима другом и четвртом изреке првостепене пресуде.

Наводима жалбе тужене неосновано се указује да тужилац није навео ни једну конкретну радњу извршења наводног злостављања које је трпео код послодавца након доношења правноснажне пресуде П1 309/14 од 13.9.2017. године, с обзиром на то да је битне чињенице о околностима распоређивања тужиоца на радно место ..., недавања радних задужења и ускраћивања тужиоцу могућности да се оспособи за послове радног места на које је распоређен, као и недавања кључева од канцеларије тужиоцу, суд утврдио, како из исказа тужиоца, саслушаног као парничне странке, тако и из исказа саслушаних сведока ЗЗ и ГГ, који су са тужиоцем радили у истом одељењу, а којима је суд у погледу тих чињеница поверовао.

Наводи жалбе тужене да тужилац није експлицитно навео последњу радњу извршења злостављања на раду коју је претрпео, како би се оценила благовременост поднете тужбе, нису од утицаја, јер је утврђено да се пасивно понашање тужичевог претпостављеног, услед чега је тужилац трпео злостављање на раду, трајало континуирано до престанка радног односа тужиоца на његов захтев 17.8.2018. године, а како је тужба у овој парници поднета 13.2.2019. године, то није протекао рок од 6 месеци од дана када је злостављање учињено, прописан одредбом члана 14. став 2. Закона о спречавању злостављања на раду.

Правилно је првостепени суд одлучио и ставом трећим изреке побијане пресуде којим је одбијен тужбени захтев тужиоца у делу да се према туженој утврди да је тужилац злостављан на раду код тужене и деловањем ...ВВ и ГГ,..., јер је правилно закључио да тужилац, у конкретном случају, није учинио вероватним да је у периоду од 13.9.2017. године, након доношења пресуде којом је утврђено постојање ранијег злостављања, ВВ, као одговорно лице тужене, имао сазнање о дописима које је тужилац упућивао и обавештавао о неправилностима у раду тужене и о свом положају, као и да је имао увид у извештаје о раду тужиоца у којима је тужилац указивао на мобинг “празног стола”, с обзиром на то да у исказу саслушан као парнична странка, као ни осталим изведеним доказима, тужилац није указао ни на једну конкретну радњу коју је предузео или је пропустио да предузме ВВ, па је правилно закључио да тужилац није учинио вероватним постојање радњи злостављања, активног или пасивног понашања ВВ на основу којих би се његово понашање могло окарактерисати као злостављање на раду у смислу одредбе члана 6. Закона о спречавању злостављања на

раду. Исто тако, првостепени суд је правилно закључио и да тужилац није учинио вероватним да је злостављање на раду према њему извршила ГГ, ..., с обзиром на то да тужилац није навео и описао њено понашање које се понављало и које је имало за циљ или је представљало повреду достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета тужиоца, а у поднеску од 18.11.2022. године, којим је коначно определио захтев, за њу је уопштено навео да је "спроводила" налоге претходно наведених лица" (ЂЂ, ДД, ББ, ЈЈ, КК и ВВ), а ГГ је, саслушана као сведок, у исказу коме је суд поверовао, изјавила да није имала никаквих овлашћења у погледу давања радних задатака тужиоцу, коме није била непосредни руководилац, да је обезбеђење обавестило када је тужилац први пут дошао на посао да он нема дозволу за узимање кључа.

Првостепени суд је, супротно наводима жалбе тужиоца, правилно одлучио ставом петим изреке побијане пресуде, када је тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете, преко досуђеног, до траженог износа од 5.000.000,00 динара, за износ од још 4.600.000,00 динара одбио као неоснован, сматрајући да би досуђивање накнаде у већем износу погодовало тежњама које нису примерене природи и друштвеној сврси накнаде нематеријалне штете у смислу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, те да је тужбени захтев у том делу неоснован.

Правилно је, по оцени другостепеног суда, првостепени суд одлучио о истакнутом приговору пресуђене ствари, оценивши да је делимично основан, због чега је ставом шестим одбацио тужбу у делу којим је захтевом тражено да се према туженом утврди да је тужилац трпео радње злостављања на раду у периоду пре доношења пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, јер су радње злостављања у том периоду биле предмет одлучивања у парници П1 309/14 која је окончана доношењем правноснажне пресуде, а која парница је вођена између истих странака, по истом чињеничном и правном основу као и у овој парници, а утврђено је и да је ЈЈ био ... у периоду од 2004. до 2013. године, КК од 2013. до 2015. године, због чега нису могли вршити злостављање према тужиоцу након доношења пресуде од 13.9.2017. године, као ни ДД, којој је радни однос код тужене престао 2015. године, због чега је правилно оценио да се у погледу тог дела захтева ради о правноснажно пресуђеној ствари.

Супротно наводима жалбе тужене, првостепени суд је правилно оценио и да је неоснован приговор пресуђене ствари у погледу дела захтева за утврђење да је тужилац претрпео злостављање на раду у периоду након доношења пресуде Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, с обзиром на то да у погледу чињеничног основа не постоји идентитет захтева, јер се односе на различите периоде.

Правилно је првостепени суд дозволио преиначење тужбе извршено поднеском тужиоца од 18.11.2022. године, у смислу одредбе члана 199. Закона о парничном поступку, сматрајући да је целисходно за разрешење спорног односа међу странкама, те да се ради о преиначењу тужбе из истог чињеничног и правног основа, па се жалбом тужене неосновано побија одлука у ставу првом изреке првостепене пресуде.

Првостепени суд је правилно одмерио висину правичне новчане накнаде досуђене тужиоцу за претрпљене душевне болове због повреда права личности у

износу од 300.000,00 динара, а у смислу одредаба чланова 200. Закона о облигационим односима и члана 30. Закона о забрани злостављања на раду, правилно ценећи све субјективне и објективне околности и релевантне критеријуме, дужину трајања тих болова, с обзиром да је тужилац трпео злостављање на раду у континуитету у дугом периоду, као и интензитет болова, имајући у виду да је био признат и цењен музички уметник и дугогодишњи..., као и околности у којима је након тога радио, због чега је трпео душевне болове због повреда личног и професионалног интегритета, а што је проузроковало последице и у приватном и професионалном животу тужиоца. Стога, по мишљењу другостепеног суда, наведени износ представља правичну новчану накнаду и адекватну материјалну сатисфакцију за душевне болове које је тужилац претрпео, па се наводима жалбе тужиоца неосновано указује да је износ досуђене накнаде прениско одмерен, због чега је пресуда у том делу потврђена.

Неосновано се жалбама тужиоца и тужене указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, јер је изрека пресуде у потврђеном и преиначеном делу разумљива, а у пресуди су дати јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, о којима не постоји противречност ни између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини изведених доказа и самих тих доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати. Супротно наводима жалбе тужиоца, разлози којима је првостепени суд образложио основаност приговора пресуђене ствари за период за који тужилац тврди да је трпео злостављање на раду, а који је обухваћен правноснажном пресудом Вишег суда у Београду П1 309/14 од 13.9.2017. године, као и о закључку зашто сматра да је тужилац злостављање на раду трпео само услед пасивног понашања ББ, су јасни и аргументовани, па их прихвата и другостепени суд.

Неосновано се жалбом тужиоца указује и да је првостепени суд учинио битну повреду одредаба поступка на тај начин што је одбио предлог за извођење доказа вештачењем вештака специјалисте неуропсихијатрије, јер према одредби члана 229. став 2. Закона о парничном поступку, суд одлучује који ће се докази извести ради утврђивања битних чињеница, те како се накнада нематеријалне штете за душевне болове које је тужилац претрпео услед злостављања на раду досуђује у јединственом износу и о њеној висини суд одлучује слободном оценом у смислу одредбе члана 232. истог закона, то је суд правилно одлучио када је одбио као сувишан предлог тужиоца за извођење доказа вештачењем о околности интензитета и дужине трајања душевних болова, као и о евентуалном умањењу животне активности тужиоца, за који вид нематеријалне штете тужилац тужбеним захтевом није тражио накнаду, па тиме није учинио битну повреду одредаба поступка прописану чланом 374. став 1. Закона о парничном поступку.

Како се ни осталим наводима жалбе тужиоца и тужене не доводе у сумњу правилност и законитост првостепене пресуде у ставовима првом, другом, трећем, у делу става четвртог, петом, шестом и седмом изреке, то је пресуда у том делу потврђена као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом тужене указује да је првостепени суд неправилно применио материјално право, одредбу члана 200. Закона о облигационим односима и превисоко одмерио висину правичне новчане накнаде тужиоцу за износ од још

100.000,00 динара, имајући у виду одредбу става 2. наведеног члана, због чега је другостепени суд водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада нематеријалне штете, као и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, преиначио првостепену пресуду у преосталом делу става четвртог изреке и тужбени захтев тужиоца преко износа досуђеног овом пресудом до износа досуђеног првостепеном пресудом од 400.000,00 динара, за износ од још 100.000,00 динара, одбио као неоснован.

Основано се жалбом тужиоца указује да је првостепени суд неправилно одмерио висину трошкова парничног поступка, који тужиоцу припадају у смислу одредаба чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, јер тужиоцу није признао накнаду трошкова у висини према вредности предмета спора у непроценљивим предметима, као ни увећање од 50% за кумулативно постављени тужбени захтев, чиме је неправилно применио Тарифне бројеве 13 и 14 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Стога је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу осмом изреке првостепене пресуде, преиначено и обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове које чине потребни издаци за заступање у овој парници и то за састав једног образложеног поднеска од 18.11.2022. године у износу од 16.500,00 динара увећано за 50%, што износи 24.750,00 динара, за заступање на 5 одржаних рочишта у износу од по 18.000,00 динара, што увећано за 50% износи укупно 135.000,00 динара и приступ адвоката на 3 неодржана рочишта у износу од по 9.750,00 динара, што увећано за по 50% износи 29.250,00 динара, као и таксу за првостепену пресуду, која према вредности са којом је тужилац успео у овој парници износи 15.800,00 динара, а што укупно износи 204.800,00 динара, који трошкови су одмерени према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи Закона о судским таксама.

С обзиром на делимичан успех тужиоца и тужене у поступку по изјављеним жалбама, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је применом одредаба чланова 390, 394. тачка 4, 401. тачка 3. и 165. став 1. и 2. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Гордана Тошић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**